Natisov 15.000.

„Štajerc“ izhaja vsaki petek, datiran z dnevom naslednje nedelje.

Naročnina velja za Avstrijo: za celo leto 3 krone, za pol in četrt leta razmerno; za Ogrsko 4 K 50 vin. za celo leto; za Nemčijo stane za celo leto 5 kron, za Ameriko pa 6 kron; za drugo inozemstvo se računi naročnino z ozirom na visokost poštnine. Naročnino je plačati naprej. Posamezne štev. se prodajajo po 6 v.

Uredništvo in upravništvo se nahajata v Ptuju, gledališko poslopje štev. 3.

Štajerc

Dopisi dobrodošli in se sprejemajo zastonj, ali rokopise se ne vrača. Uredniški zaključek je vsak torek zvečer.

Za oznanila uredništvo ni odgovorno. Cena oznanil (inseratov) je za celo stran K 64, za 1/2 strani K 32, za 1/4 strani K 16, za 1/8 strani K 8, za 1/16 strani K 4, za 1/32 strani K 2, za 1/64 strani K 1. — Pri večkratnem oznanilu se cena primerno zniža.

Štev. 16 | V Ptuju v nedeljo dne 16. aprila 1911. | XII. letnik.

Volilci! Kmetje in somišljeniki!

Vodstvo „Štajerčeve“ napredne stranke se je odločilo, da postavi tudi letos svoje kandidate za državnozborske volitve, katere se bodejo dnè 13. junija vršile. Konečnih sklepov v tem oziru še nismo sprejeli; bodemo pa jih pravočasno naznanili. Na vsak način pa že danes naznanjamo, da bodemo postavili svoje lastne kmetske kandidate v sledečih treh volilnih okrajih:

1. **Volilni okraj štev. 24.** Ta obsega sledeče sodnijske okraje: Maribor (severni del, to je na levem bregu Drave), Sv. Lenart, Zgornja Radgona in Ljutomer.

2. **Volilni okraj štev. 25.** Ta obsega sodnijske okraje: Maribor (južni del, to je na desnem bregu Drave), Slovenska Bistrica in Konjice.

3. **Volilni okraj štev. 26.** Ta obsega sodnijska okraja Ptuj in Ormož.

Bržkone bodemo tudi še v drugih okrajih kandidirali. Ali v teh treh okrajih postavimo gotovo svoje kandidate. Imena teh kandidatov bodemo šele v prihodnji številki „Štajerca“ objavili. Hočemo namreč določitev kandidatov zaupniškemu zborovanju pripustili. Naši zaupniki bodejo imeli torej priložnost, da določijo sami tiste može, katerim hočejo zaupljivo svoje glasove oddati. V ta namen sklicujemo obenem

konferenco zaupnikov

ki se vrši na Velikonočni pondelek, dnè 17. aprila 1911 ob 10. uri dopoldne v gostilni „Stadt Wien“ (Wiesthaler) **v Mariboru.** Na tej konferenci se bodemo posvetovali natanko o volilni borbi in bodemo tudi svoje kandidate postavili. Pristop na to konferenco imajo seveda le povabljeni zaupniki. Pismena vabila so bila pravočasno razposlana. Upamo, da bodejo vsi povabljeni zaupniki preje omenjenih okrajev zanesljivo prišli. Vsakdo naj smatra za častno dolžnost, da se konference udeleži! Ako bi kakšnega zaupnika pomotoma izpustili, naj se preje ali na konferenci sami javi, da se mu vabilo izroči.

Volilci in somišljeniki! „Štajerčeva“ kmetska stranka je v tem letošnjem volilnem boju odločilnega pomena. Mi smo edini resni nasprotniki ljudstvu sovražnega prvaškega klerikalizma! Napeti hočemo tudi vse moči, da bodemo ljudstvu do pravega zastopstva pripomogli! Naše geslo je in ostane: **kmet za kmeta!**

Gledali bodemo, da ljudstvo ustmeno in pismeno kolikor mogoče podučimo. Priredili bodemo tudi v večjih krajih potrebne shode. Vemo pa, da bodejo naši nasprotniki z najgršimi sredstvi laži in obrekovanja, psovanja in zavijanja, proti nam in našim kandidatom in naši stranki nastopali. Pravzato gonjo bodejo zopet vprizorili . . . Ali mi se tega ne bojimo, kajti enkrat bode vendar **pravična ljudska stvar zmagala.**

Na delo torej, vsi kot en mož, na resno delo za ljudstvo!

Vodstvo „Štajerčeve“ napredne stranke.

Torej v boj!

Volitve so razpisane in hitro bode preteklo teh par tednov, — nakrat nam pride dan odločitve. Mi „Štajercijanci“ smo se letos namenili, da nastopimo brezobzirno in odločno za ljudsko stvar. Kajti ravno zadnji časi podali so natančni dokaz, **da je slovensko prvaštvo vseh strank največji sovražnik slovenskega ljudstva.**

Lepe besede so poceni, z njimi se dandanes niti psa izza peči ne privabi. Skozi desetletja se je moralo slovensko ljudstvo le z lepimi besedami zadovoljiti. S praznimi obljubami so polnili prvaki ljudstvu želodce, kamenje so mu dajali mesto kruha . . . Mi napredni možje bodemo v celem tem volilnem boju le to-le vprašali: Kaj so nam prvaški poslanci domu prinesli? Kaj so prvaki v duševnem, gospodarskem in političnem oziru storili?

Odgovor je — grozen! V duševnem oziru so prvaki naše ljudstvo grozovito zanemarili. Politiko so uganjali po svojih šolah, kakor jo uganjajo žalibog na škodo veri tudi po cerkvah. Imeli so vedno le en namen: poneumiti ljudstvo, kajti neizobraženo ljudstvo se da vedno lažje izkoriščati. Pljuvali so prvaki na nemške šole, kèr bi se ljudstvo s pomočjo nemščine bolj izobraževalo. Le hujskanje in gonjo, le jezo in sovraštvo so dali prvaki . . .

In v političnem oziru? Slovenski prvaki so zanetili med slovenskim ljudstvom ogenj veleizdajstva! Na cesarsko zastavo so slovenski prvaki pljuvali in jo zažigali. V času vojne nevarnosti so vpili „živio Srbija“! Štajersko in Koroško hočejo raztrgati in združiti kòse s Hrvatsko in Srbijo v jugoslovansko državo. In deželni zbor štajerski so nam razbili na češko komando, državni zbor avstrijski so nam razbili iz češko-političnih vzrokov, — vse občine so nam zanemarili, vse okrajne zastope zadolžili iz političnih vzrokov! Tako daleč so divjali prvaški poslanci, da jih je moral sam avstrijski cesar Frac Jožef I. opetovano javno obsoditi z najojstrejšimi besedami!

V gospodarskem oziru pa so prvaki po svojih občinah, v svojih „konzumih“ in posojilnicah zapravljali milijone ljudskega denarja. Na celi črti opazujemo velikanski gospodarski polom, ki ga imajo prvaški poslanci na vesti in ki je uničil stotere kmetskih družin. Tu ne pomaga nobena laž in nobeno zavijanje: prvaška gospodarska podjetja imajo danes tak „red“, da lahko vsak posamezni slovenski voditelj krade in slepari, da držijo slovenski „revizorji“ s temi nepoštenimi slovenskimi voditelji, da se meče ljudski denar v nenasitno žrelo prvakov... **Gospodarski polom prvaških podjetij je tako velikanski zločin, da bi se morali slovenski poslanci pred opeharjenim slovenskim ljudstvom v zadnji kot skriti!** To je dejstvo, ki se ga ne da z neumnimi psovkami zakriti.

V duševnem, političnem in gospodarskem

Velika noč.

Sredi v borbi za vsakdanji obstanek, sredi v političnem divjanju, sredi v osebnem nasprotovanju in izigravanju strasti, — kakor solnčni žarek v oblakih črne viharne nevihte — tako nam prihaja zopet naša krasna Velika noč. In kakor luskine nam pada iz očij, — zlati žarek božanskega veselja boža našo dušo in sveži zrak sreče jo dviga navzgor . . .

Izpolnjevanje najlepših nad, uresničenje najkrasnejšega upanja nam je Velika noč! In obupano srce bije z novim veseljem zlatemu dnevu večnega vstajenja nasproti . . . Vstajenje! Kako hrepeni bolno srce po tebi, ti božansko vstajenje, ki si obenem odrešenje! Mrzla je bila zima in pod ledom vsakdanjosti so spala najnežnejša čuvstva človeštva. Brezsrčnost, jeza, fanatizem, sovraštvo, pravica noža in pesti, vse to je porodila zima obupanja. In celo preroki so obmolknili, ki so preje s čistimi očmi v večno nebo zrli in upali. Temni oblaki so zakrivali obzorje in le bliski svetovne strasti so jih za trenutek pretresli. Tam v bajnokrasni orientski deželi pa so vlekli podivjani Židje zvezanega božanskega mučenika . . . Pod težkim križem večnega trpljenja za človečanstvo je vzdihoval Krist in Ahasver je pahnil utrujenega iz svojega praga . . . In potem je prišla Kalvarija in trije križi so se dvigali proti jasnemu nebu in med dvema razbojnikoma je visel s trnjem kronani Krist . . . Usmiljena vojaška sulica mu je predrla srce. A ko je izdihnil „človek“ Jezus svojo dušo, izpolnil je „bog“ Kristus svojo odreševalno nalogo! Grobovi so se odpirali, mrliči so vstajali, preproga v tempeljnu je bila raztrgana in na križem morju so čuli paganski učenjaki neznani, pretresljivi glas: veliki gospod je umrl . . . Grob se je odprl, skalo so zvalili nanj in grenke solzice čistih devic so jo rosile . . . Tema in noč in mraz in obupanje!

Pa je prišlo vstajenje! Grob se je odprl in nesmrtni Bog je vstal in njegova beseda je podjarmila ves svet. Dan vstajenja je prišel, dan izpolnjene nade, dan veselja in odrešenja. Kakor zmagonosna baklja je razsvetila večna resnica temo paganskega sveta in človeštvo je zrlo zopet proti božanskemu solncu, pred katerim so bežali temni oblaki. Besede prerokov so se izpolnile, — vstajenja dan je dvignil človeštvo in mu dal moči in solnca in spomladi in sreče . . . Vstajenja dan, nebeška Velika noč! Ti večno sanje trudnega človeškega srca . . .

— — — —

oziru so torej slovenski prvaki naše štajersko-koroško ljudstvo le o š k o d o v a l i. Ta resnica se razširja polagoma tudi v najbolj nezavednih krogih ljudstva. In zato gremo mi „Štajercijanci“ z veseljem in navdušenjem v boj! M i s m o e d i n i r e s n i n a s p r o t n i k i i z k o r i š č e v a l n e g a p r v a š t v a! In kar je v slovenskemu ljudstvu zdravega, zavednega in pogumnega, to bode z nami hodilo, to bode naše kandidate volilo! K m e t, o b r t n i k i n d e l a v e c, — vsi so siti prvaškega zastopstva! Vse kličemo torej pod našo zeleno zastavo!

V boj torej — za ljudske pravice, za ljudsko zastopstvo, za blagor naše bodočnosti!

Kmet za kmeta!

Današnja številka ima zopet 4 strane priloge in šteje torej skupaj 12 strani ter več slik.

Politični pregled.

Državnozborske volitve so torej razpisane in se bodejo vršile dnè 13. junija. Koder bi pri prvi volitvi ne prišlo do odločitve, tam se vršijo ožje volitve teden pozneje, to je dnè 20. junija.

§ 14 je pričel torej s 1. aprilom v naši ljubi domovini vladati. Vlada si je z njim provizorij državnega proračuna dovolila in to z devetmesečno veljavo. Poleg tega se je finančnemu ministru dalo dovoljenje, da sprejme dolg v znesku 76 milijonov kron. Vlada pač ne potrebuje državne zbornice, kèr si vse sama dovoli! In slovenski poslanci so razbili državni zbor; oni so torej v prvi vrsti krivi, da se nas zdaj z obsolutističnim § 14 vlada . . .

Kmetijski poduk v armadi po nemškem vzorcu hoče vlada tudi v Avstriji vpeljati. Tozadevni program obsega sledeče točke: 1. Poljudna predavanja, ki bodo 1½ ure trajala. 2. Razgovor o predavanjih. 3. Praktične kmetijske vaje. 4. Predstavljanje vzornih gospodarstev, mlekaren, vrtnarij itd. 5. Predstavljanje najnovejših kmetijskih mašin. K temu koristnemu poduku se seveda nobenega vojaka ne bode sililo. Ali na vsak način bodejo imeli kmetski fantje, ki cesarju služijo, priložnost, da se i pri vojakih v svoji stroki izobrazijo. In to je iz gospodarskega stališča le pozdraviti!

Številke, številke govorijo mnogo več, nego najboljši govorniki. Številke razsvetujejo tudi vso mizerijo naše državne politike. Avstrijski poslanci bi morali vladi za državni proračun okroglo 2.818 milijonov kron dovoliti. Pač velikanska svota, ki jo jemlje država iz žepov svojih davkoplačevalcev! Leta 1886 izdajala je država le 144 milijonov, koncem l. 1910 pa že 11.600 milijonov kron. Le obrestovanje in amortizacije zahtevajo 528 milijonov. Za javni red in varnost se izda 449, za upravo in pravosodje 263, v gospodarske namene pa le 163 milijonov, za šolo in cerkev 120 in za penzije 111 milijonov. Državni dohodki prihajajo: iz državnih podjetij (1459 milijonov), iz davkov (1130 milij.), iz drugih dohodkov (84) in iz posojilih (45 milijonov). Državno gospodarstvo ima že zdaj 145 milijonov primanjkljaja; ako se še razne izredne vojaške zahteve računa, znaša primanjkljaj že 166 milijonov. Obresti državnega dolga in izdatki za vojaščino znašajo okroglo 1000 milijonov in požrejo skoraj popolnoma državne davke. Vse te številke treba pametno premisliti in — človeku se pričnejo lasi ježiti. Zato pa proč s slabimi poslanci, ki ne zastopajo gospodarske interese ljudstva! Edino dobri, pametni in značajni poslanci zamorejo koristno in ljudstvu prijazno državno gospodarstvo uresničiti!

Koliko plačuje država penzije? Leta 1869 plačevala je avstrijska država 51.567 osebam državne penzije. Leta 1908 pa je bilo že 106.264 takih oseb. Leta 1869 je potrebovala država za plačilo teh penzij nekaj čez 24 milijonov kron; leta 1910 pa čez 99 milijonov. V istem času so narasle penzije uradnikov in uslužbencev od 12 milijonov na 59 milij, penzije vdov od 5 na 24½ milij., doneski k vzgoji od 377.000 kron na 3 milijone itd. Pač lepe svote!

Žalostno gospodarstvo se kaže tudi v avstrijski zunanji trgovini. Trgovska bilanca prvih dveh mesecev tega leta kaže pasive za 134 milijonov kron. Februarja meseca se je naš izvoz znižal za 7 milijonov kron. To so žalostni znaki gospodarskega nazadovanja!

Papeža umoriti je hotel baje neki 70 letni mož z imenom Defanti. V cerkvi sv. Petra v Rimu je ustrelil na skupino duhovnikov; zadel je pa le nekega policaja. Defanti pravi, da so ga duhovniki v njegovi mladosti grozno zatirali in da se je hotel maščevati. Listi so poročali, da je nameraval starček papeža umoriti.

Zapravljanje. Francoska vlada prodala je p. kr. večje število bojnih bark v staro železo. Dobila je zanje okroglo 10 milijonov frankov. Koštali pa so ti parniki svoj čas čez 500 milijonov frankov.

Polom na Hrvatskem. Iz Zagreba se poroča, da je prišla tamošnja komercijalna banka, ki je imela zadnja leta velike izgube, v likvidacijo.

Zarota v Japonski. Japonske oblasti so zaroto zasledile, katere namen je bilo umoriti korejskega podkralja. Zarotniki so hoteli kraljev vlak razstreliti. To bi bilo znamenje za splošno vstajo Korejancev. 30 zarotnikov so zaprli.

Dopisi.

Pobrež Št. Vid pri Ptuju. Pač čudna so pota božje previdnosti. Odkar so pri zadnjih volitvah v naši občini napredni možje zmagali in prvaško občinsko zastopstvo raz stola vrgli, čitali smo v ljubljanskih cunjah vsa mogoča očitanja in zavijanja. Poštenim naprednim možem se je na najgrši način poštenje kradlo in prvaški hujskači so hoteli vsakogar ob dobro ime spraviti, kdor ni v njih rog trobil. No, zdaj pa se je vse spremenilo! V vsej javnosti je zdaj dokazano, da je prvaško gospodarstvo v naši občini rodilo najslabše plodove in največje škandale. P r v a k i s o d e l a l i z o b č i n s k i m d e n a r j e m k a k o r s v i n j a z o t r o b i. Sram jih naj bode! Našo trditev naj dokazuje sledeče: Na štajerski deželni odbor se je napravilo naznanilo gledè svoječasnega prvaškega gospodarstva v naši občini. Vsled tega je prišel 6. t. m. deželni komisar tu-sem in je pri prvaškemu županu Janezu Friedauer napravil komisijelno preiskavo. V tej preiskavi se je dognalo, da se je gotove dohodke občine porabilo le za posamezne dele, ne pa za celo občino in to že leta sem. Za to premoženske ravnanje postavljen je bil neki poštenjak M. Rogina Muzal se je dolgo časa semtertja; končno pa moral komisarju le račune predložiti; spisani bili ti računi na prostih listkih in predložil jih je brez potrdil. Vsa preiskava je imela ta uspeh da je R o g i n a o b č i n i č e z 500 k r o n d o l ž a n. Od tega denarja pa je tudi brez vednosti občinskega odbora županu Friedauerju 126 kron „posodil“. Občinski zastop sploh ni vedel, koliko denarja ima občina iz najemščine katero je oskrboval ta Rogina. Šele revizija je celo stvar na svitlo spravila. P a č p a s o s e p r v a š k i o b č i n s k i z a s t o p n i k i n a t r o š k e o b č a n o v - d a v k o p l a č e v a l c e v p r a v d o b r o i m e l i. Pri licitaciji dotičnih deležev so spili ¼ štartin vina, sodček piva in mnogo steklenic žganja. Jedli so tudi purane, — vse to seveda iz krvavih davkov občanov! Deželni odbor bode to celo stvar zdaj že uredil in Rogina bode moral plačati, ne samo tistih 500 kron, temveč tudi cehe; tako bode ta poštenjak izvedel, da se na tuje troške piti in jesti ne sme, da občinski denarji niso zato tukaj, da bi se napolnilo prvaške želodce. Kisli obraz dela zdaj ta Rogina; ali plačati bode moral! Tudi Friedauer bode moral plačati še 52 K, ki jih doslej še ni zaračunil. Ali vas je kaj sram, vi čedni slovenski narodnjaki? — Deželni komisar je pregledal tudi občinski proračun za l. 1911. Tudi tu so se videle napake nezmožnega prvaškega gospodarstva. Prvaki Jaka Šimenko, Jože Koderman, Martin Rogina, Jože Mihelač, Martin Skaza, Janez Stiplošek in njih poglavar Johan Friedauer so na seji dnè 23. 1. 1911 sklenili 20% doklad, čeprav so jim pametni možje dokazali, da s tem ne bodejo mogli gospodariti. Pa tudi tukaj so prvaki vojsko izgubili. Z ozirom na od prvakov narejene občinske dolgove jim je komisar pojasnil, da morajo imeti ne 20% m a r v e č 71% o b č i n s k i h d o k l a d. Le zaradi slabih letinj je komisar potem določil 50% doklade. Nekaj plačil se bode namreč za l. 1912 preneslo. Tako bodemo zdaj posledice slabega prvaškega gospodarstva le deloma čutili. V kratkem bode tudi zadeva z občinskimi volitvami rešena. Upamo, da prvaki naše občine nikdar več v svoje kremplje ne dobijo, kajti drugače nas vse na beraško palico spravijo!

O b č a n i.

Mestni vrh. Obljubili smo zadnjič, da bomo poročali o izidu našega računskega „konflikta“. To obljubo danes deloma spolnjujemo; vse pa še ni končano. Naš župan mora občini povrniti nad 58 kron (glasom sklepa okraj. odbora 26./III. štev 314). Le dobrotljivosti odbornikov se ima zahvaliti, da ne več! Saj pa je bil že skrajni čas, ker računal si je že skoraj tudi tiste žveplenke, ki jih je zasmodil pri svojih cigarah. Pričakovali smo, da si bo zaračunil tudi tiste hlače, katere je nekoč v pijanosti zgubil, pa zvedeli smo, da jih je najdel nek poštenjakovič in tako nazaj dobil. Sedaj bomo

Srebrna poroka vladarjev.

Würtemberška kraljevska dvojica praznovala je te dni svojo srebrno poroko. Kralj Viljem II. bil je l. 1848 rojen. L. 1877 je poročil princezinjo pl. Waldeck, ki mu je pa že l. 1882 umrla. Potem je poročil leta 1886 princezinjo Karloto od Schaumburg-Lippe, s katero praznuje zdaj srebrno poroko.

---

ljenje in nosil je ta križ z udanim pogledom skozi desetletja. Visel je na križu, naš kmet, visel krvav in prosil usmiljenja za svoje sovražnike . . . Tam na polju vidim kmeta, izdelanega in izstradanega in obupanega. A nakrat začuje tja daleč zvonček gorske cerkvice; — Velikonoč mu naznanja ta zvonček, dneva vstajenja mu naznanja In v temnih kmetovih očèh se rodi zopet iskra veselja in zadovoljnosti in okoli ust mu igra smehljaj kmetskega poštenega ponosa. N a s v o j i z e m l j i s t o j i k m e t in ta zemljica mu daje vso moč in iz te zemljice sesa vse veselje in vso srečo. Njegovo srce praznuje krasno vstajenje in ne pozna noči in zime in smrti . . .

Prišlo bode vstajenje, bratje v trpljenju, prišla bode spomlad . . . Truplo so ubili, a beseda je ostala . . . J e z u s a s o u m o r i l i, a K r i s t u s j e v s t a l i z g r o b a . . . Pozdravljamo te, ti nepremagljivo velikonočno upanje! . . .